

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. gruodžio 19 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 2004/18/EB – 1 straipsnio 5 dalis – 32 straipsnio 2 dalis – Viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymas – Preliminariosios sutartys – Išlyga dėl preliminariosios sutarties taikymo išplėtimo kitoms perkančiosioms organizacijoms – Skaidrumo ir vienodo požiūrio į ūkio subjektus principas – Paskesnių viešojo pirkimo sutarčių apimties nenustatymas arba nustatymas remiantis įprastais perkančiųjų organizacijų, kurios nėra preliminariosios sutarties šalys, poreikiais – Draudimas“

Byloje C-216/17

dėl *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija) 2017 m. kovo 9 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2017 m. balandžio 24 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust,

Coopservice Soc. coop. arl

prieš

Azienda Socio-Sanitaria Territoriale della Vallecamonica – Sebino (ASST),

Azienda Socio-Sanitaria Territoriale del Garda (ASST),

Azienda Socio-Sanitaria Territoriale della Valcamonica (ASST),

dalyvaujant:

Markas Srl,

ATI – Zanetti Arturo & C. Srl e in proprio,

Regione Lombardia,

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininko pareigas einantis J. Malenovský, teisėjai M. Safjan ir D. Šváby (pranešėjas),

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

* Processo kalba: italų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2018 m. liepos 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Coopservice Soc. coop. arl*, atstovaujamos advokato P. S. Pugliano,
- *Markas Srl*, atstovaujamos advokatų F. G. Scoca, P. Adami ir I. Tranquilli,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocati dello Stato* B. Tidore ir P. Palmieri,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vlácil ir T. Müller,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Fruhmann,
- Suomijos vyriausybės, atstovaujamos S. Hartikainen,
- Europos Komisijos, atstovaujamos G. Gattinara ir P. Ondrůšek,

susipažinęs su 2018 m. spalio 3 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, 2004, p. 114; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 6 sk., 7 t., p. 132, klaidų ištaisymas OL L 339, 2014 11 26, p. 14) 1 straipsnio 5 dalies ir 32 straipsnio, taip pat dėl 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB (OL L 94, 2014, p. 65), 33 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant du ginčus (prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas juos nagrinėdamas bylas sujungė), t. y. *Autorità Garante della Concorrenza e del mercato* (Konkurencijos ir rinkos priežiūros tarnyba, Italija, toliau – AGCM) (pirmojoje byloje) ir *Coopservice Soc. coop. arl* (antrojoje byloje) ginčą su *Azienda Socio-Sanitaria Territoriale della Valcamonica – Sebino* (Valcamonica-Sebino socialinės ir sveikatos priežiūros teritorinė įstaiga, Italija, toliau – ASST Valcamonica) dėl pastarosios sprendimo prisijungti prie valymo, atliekų rinkimo ir šalinimo paslaugų sutarties (toliau – pradinė sutartis), kurią 2012 m. *Azienda Socio-Sanitaria Territoriale del Garda* (Gardos ežero regiono socialinės ir sveikatos priežiūros teritorinė įstaiga, Italija, toliau – Gardos ežero regiono ASST) sudarė su *ATI – Zanetti Arturo & C. Srl*, laikina įmonių asociacija, kuri sudaryta iš *Markas Srl* ir *Zanetti Arturo* (toliau – ATE Markas).

Teisinis pagrindas

Direktyva 2004/18

- 3 Direktyvos 2004/18 11 ir 15 konstatuojamosiose dalyse skelbiama:

„(11) [Sąjungos] mastu turėtų būti apibrėžti preliminarieji susitarimai ir specifinės taisyklės preliminariesiems susitarimams, naudojamiems sudarant sutartis, kurioms taikoma ši direktyva. Remiantis šiomis taisyklėmis perkančioji organizacija, sudarydama preliminarųjį susitarimą pagal

šios direktyvos nuostatas, susijusias visų pirma su pasiūlymų pateikimo skelbimu, terminais ir sąlygomis, gali preliminarinio susitarimo galiojimo metu jo pagrindu sudaryti sutartis, taikydama preliminarinio susitarimo sąlygas arba, jei preliminariniame susitarime nebuvo iš anksto nustatytos visos sąlygos, atnaujinama konkursą tarp preliminarinio susitarimo šalių šioms sąlygoms nustatyti. Atnaujinant konkursą reikėtų laikytis tam tikrų taisyklių, kurios užtikrintų reikiamą lankstumą ir bendrųjų principų, visų pirma lygiateisiškumo principo, laikymąsi. Dėl šių priežasčių preliminarusis susitarimas turėtų galioti ne ilgiau kaip ketverius metus, išskyrus perkančiųjų organizacijų tinkamai pagrįstus atvejus.

<...>

(15) Valstybėse narėse vystėsi tam tikros centralizuotos pirkimų technologijos. Kai kurios perkančiosios organizacijos yra atsakingos už įsigijimus arba viešųjų sutarčių, skirtų kitoms perkančiosioms organizacijoms, sudarymą. Atsižvelgiant į gausias pirkimų apimtis, šios technologijos padeda didinti konkurenciją ir racionalizuoti viešuosius pirkimus. Todėl [Sąjungos] mastu turėtų būti apibrėžtos centrinės pirkimų institucijos, skirtos perkančiosioms organizacijoms. Taip pat, laikantis lygiateisiškumo, nediskriminavimo ir skaidrumo principų, turėtų būti apibrėžtos sąlygos, kurios leistų nustatyti, ar perkančiosios organizacijos, kurios perka darbus, prekes ir (arba) paslaugas per centrines pirkimų institucijas, laikėsi šios direktyvos.“

4 Šios direktyvos 1 straipsnio „Sąvokų apibrėžimai“ 5 dalyje numatyta:

„„Preliminarusis susitarimas“ – tai vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų ir vieno ar kelių ūkio subjektų susitarimas, kurio tikslas – nustatyti sąlygas, taikomas sutartims, kurios bus sudarytos per tam tikrą nurodytą laikotarpį, visų pirma kainą ir atitinkamais atvejais numatomus kiekius.“

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnyje, kuriame reglamentuojami „[s]utarčių sudarymo principai“, numatyta:

„Perkančiosios organizacijos ūkio subjektams taiko vienodas sąlygas, jų nediskriminuoja ir veikia skaidriai.“

6 Tos pačios direktyvos 9 straipsnyje „Viešųjų sutarčių, preliminarinių susitarimų ir dinaminių pirkimo sistemų numatomos vertės apskaičiavimo metodai“ numatyta:

„1. Numatoma viešosios [viešojo pirkimo] sutarties vertė apskaičiuojama remiantis visa mokėtina suma be PVM, kurią yra įvertinusi perkančioji organizacija. Apskaičiuojant sutarties vertę, atsižvelgiama į visą numatomą sumą, įskaitant visas galimas pasirinkti galimybes ir sutarties pratęsimus.

<...>

3. Nėra leidžiama suskaidyti darbų projektų arba siūlomų pirkti tam tikrų prekių ir (arba) paslaugų kiekių, kai tokio suskaidymo tikslas yra išvengti šios direktyvos taikymo.

<...>

7. Viešojo prekių ar paslaugų pirkimo sutarčių, kurios pagal savo prigimtį yra nuolat vykdomos arba per tam tikrą laiką ketinamos pratęsti, atveju numatoma sutarties vertė apskaičiuojama, remiantis:

- a) arba visa faktinė to paties tipo viena po kitos einančių sutarčių, sudarytų per ankstesnį dvylikos mėnesių arba pakoreguotų finansinių metų laikotarpį, vertė, jei įmanoma, atsižvelgiant į kiekio ar vertės pokyčius, kurie galėtų įvykti per 12 mėnesių nuo pradinės pirkimo sutarties sudarymo;
- b) arba visa numatyta viena po kitos einančių sutarčių, sudarytų per 12 mėnesių nuo pirmojo pristatymo arba per finansinius metus, jei jie yra ilgesni nei 12 mėnesių, vertė.

Pasirenkant būdą numatomai viešosios [viešojo pirkimo] sutarties vertei apskaičiuoti neturi būti siekiama išvengti šios direktyvos taikymo.

<...>

9. Preliminariųjų susitarimų ir dinaminių pirkimo sistemų atveju atsižvelgiama į didžiausią numatomą visų per visą preliminariojo susitarimo arba dinaminės pirkimo sistemos galiojimo laiką numatytų sutarčių vertę be PVM.“

7 Direktyvos 2004/18 32 straipsnyje, kuriame reglamentuojami „[p]reliminarieji susitarimai“, numatyta:

„1. Valstybės narės gali numatyti, kad perkančiosios organizacijos gali sudaryti preliminaruosius susitarimus.

2. Norėdamos sudaryti preliminarųjį susitarimą, perkančiosios organizacijos laikosi šioje direktyvoje nurodytų procedūros taisyklių visose pakopose, iki pat sutarčių pagal preliminarųjį susitarimą sudarymo. Preliminariojo susitarimo šalys pasirenkamos remiantis 53 straipsnyje apibrėžtais sutarties sudarymo kriterijais.

Sutartys pagal preliminarųjį susitarimą sudaromos laikantis procedūrų, apibrėžtų 3 ir 4 dalyse. Šias procedūras galima taikyti tik tarp perkančiųjų organizacijų ir ūkio subjektų, kurie nuo pat pradžių buvo preliminariojo susitarimo šal[ys].

Sudarant sutartis, besiremiančias preliminariniu susitarimu, šalys jokiais aplinkybėmis negali iš esmės keisti preliminariojo susitarimo sąlygų, ypač 3 dalyje nurodytu atveju.

Preliminariojo susitarimo terminas negali būti ilgesnis nei ketveri metai, išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, ypač pateisinant tai preliminariojo susitarimo dalyku.

Perkančiosios organizacijos negali naudoti preliminarųjų susitarimų nesąžiningai ar siekdamos užkirsti kelią konkurencijai, ją apriboti ar iškraipyti.

3. Jei preliminarusis susitarimas sudarytas su vienu ūkio subjektu, sutartys, besiremiančios tokiu susitarimu, sudaromos remiantis jame nustatytomis sąlygomis.

Sudarydamos tokias sutartis perkančiosios organizacijos gali raštu kreiptis į ūkio subjektą, kuris yra susitarimo šalimi, prašydamos šio tinkamai papildyti pasiūlymą.

4. Sudarant preliminarųjį susitarimą su keliais ūkio subjektais, jų turi būti ne mažiau kaip trys, jei yra pakankamas skaičius ūkio subjektų, atitinkančių atrankos kriterijus, ir (arba) priimtinių pasiūlymų, kurie atitinka kriterijus sutarčiai sudaryti.

Sutartys, besiremiančios preliminariais susitarimais su keliais ūkio subjektais, gali būti sudarytos šiais atvejais pasirinktinai:

- taikant preliminariojo susitarimo sąlygas ir iš naujo neskelbiant konkurso, arba
- jei preliminarajame susitarime numatytos ne visos sąlygos, šalys dalyvauja konkurse tokiomis pačiomis ir, jei reikia, tiksliau suformuluotomis sąlygomis, taip pat, atitinkamai, kitomis sąlygomis, nurodytomis preliminariojo susitarimo specifikacijose, laikantis šios procedūros:

<...>“

8 Šios direktyvos 35 straipsnio „Skelbimai“ 4 dalyje numatyta:

„Perkančiosios organizacijos, sudariusios sutartį arba preliminarųjį susitarimą, ne vėliau kaip per 48 dienas po sutarties arba preliminarinio susitarimo sudarymo siunčia skelbimą apie konkurso rezultatus.

Preliminariųjų susitarimų, sudarytų 32 straipsnyje nustatyta tvarka, atveju perkančiosios organizacijos neprivalo siųsti skelbimo apie kiekvieno konkurso, kuris remiasi šiuo susitarimu, rezultatus.

<...>“

9 Tos pačios direktyvos VII A priede, kuriame reglamentuojama „[i]nformacija, pateikiama skelbimuose dėl viešojo pirkimo sutarčių“, nustatyta:

„<...>

Skelbimai dėl sutarčių

<...>

3. <...>

c) jei reikia, nurodyti, ar remiamasi preliminariniu susitarimu;

<...>

6. <...>

c) Viešojo paslaugų pirkimo sutartys:

- paslaugos kategorija ir aprašymas. Nomenklatūros kodo numeris (-iai). Teiktinų paslaugų kiekis. Taip pat nurodomos papildomų pirkimų galimybės ir, jei žinomas, parengtinis pasinaudojimo tomis galimybėmis grafikas, be to, jei numatomi, galimų sutarčių pratęsimų skaičius. Pratęsimų apibrėžtu laikotarpiu sutarčių atveju – jei žinomas, numatomas vėlesnių viešojo paslaugų pirkimo sutarčių grafikas,

preliminariojo susitarimo atveju – taip pat ir duomenys apie preliminariniojo susitarimo trukmę, numatoma bendra paslaugų vertė visam preliminariniojo susitarimo galiojimo laikotarpiui ir, jei įmanoma, sutarčių, kurias numatoma sudaryti, vertė ir skaičius,

– <...>

18. Preliminariniojo susitarimo atveju: ūkio subjektų skaičius ir, jei reikia, didžiausias leistinas ūkio subjektų – susitarimo dalyvių – skaičius, numatyta preliminariniojo susitarimo trukmė, prireikus, priežastys, dėl kurių preliminariniojo susitarimo trukmė turėtų viršyti ketverių metų laikotarpį.

<...>“

Italijos teisė

Nacionalinė teisė

- 10 2006 m. gruodžio 27 d. *legge n. 296* (Įstatymas Nr. 296; Paprastasis priedas Nr. 244, paskelbtas GURI, Nr. 299, 2006 m. gruodžio 27 d.) 1 straipsnio 449 dalies pabaigoje nustatyta:

„Nacionalinės sveikatos priežiūros tarnybos visais atvejais privalo užtikrinti, kad tiekimas joms bus vykdomas remiantis kompetentingų regiono centrinių perkančiųjų organizacijų sudarytais susitarimais, o jeigu galiojančių susitarimų regiono lygiu nėra, remiantis [Italijos centrinio valstybinio administravimo subjekto], vykdančio centralizuotus pirkimus, sudarytomis preliminariosiomis sutartimis.“

- 11 2006 m. balandžio 12 d. *decreto legislativo n. 163* (Įstatyminis dekretas Nr. 163; Paprastasis priedas Nr. 107, GURI, Nr. 100, 2006 m. gegužės 2 d.) – redakcija, galiojusi klostantis pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms, – buvo siekta, be kita ko, į Italijos teisę perkelti Direktyvą 2004/18.

- 12 Šio dekreto 3 straipsnio 13 dalyje buvo numatyta:

„Preliminarioji sutartis“ – tai vienos ar kelių perkančiųjų organizacijų ir vieno ar kelių ūkio subjektų susitarimas, kurio tikslas – nustatyti sąlygas, taikomas sutartims, kurios bus sudarytos per tam tikrą nurodytą laikotarpį, visų pirma kainą ir atitinkamais atvejais numatomus kiekius.“

- 13 Preliminariosios sutarties, sudarytos su vienu ūkio subjektu, veikimas buvo aprašytas to paties dekreto 59 straipsnyje. Šios nuostatos 2–4 dalyse pažodžiui pakartotos Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies pirmos–trečios pastraipų ir 3 dalies formuluotės. Tačiau į ją neperkeltos šios direktyvos 32 straipsnio 2 dalies ketvirta ir penkta pastraipos, kuriose atitinkamai numatyta ne ilgesnė kaip ketverių metų preliminarinio susitarimo trukmė, išskyrus tinkamai pagrįstus išimtinius atvejus, ir draudžiama perkančiosioms organizacijoms naudoti preliminaruosius susitarimus nesąžiningai ar siekiant užkirsti kelią konkurencijai, ją apriboti ar iškraipyti.

- 14 *Decreto-legge 6 luglio 2012 n. 95, convertito con modificazioni dalla legge 7 agosto 2012, n. 135* (2012 m. liepos 6 d. Dekretas įstatymas Nr. 95 (Paprastasis priedas Nr. 141, GURI, Nr. 156, 2012 m. liepos 6 d.), pakeistas ir pertvarkytas į 2012 m. rugpjūčio 7 d. Įstatymą Nr. 135 (Paprastasis priedas Nr. 173, GURI, Nr. 189, 2012 m. rugpjūčio 14 d.)) 1 straipsnio 12 dalyje įtvirtinta galimybė keisti viešojo pirkimo sąlygas, kol jis vykdomas, kad būtų pagerintos per pradinę viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą nustatytos sąlygos.

- 15 Pagal šio dekreto įstatymo 15 straipsnio 13 dalies b punktą galima nutraukti pernelyg brangių prekių ar paslaugų tiekimo ar teikimo sutartį, siekiant sudaryti, nerengiant naujo konkurso, naują sutartį, į kurią perkeliama sutarties, sudarytos su kitomis įmonėmis ir dar vykdomos, sąlygos.

Regiono teisė

- 16 Lombardijoje (Italija) 1997 m. gegužės 19 d. *legge regionale n. 14* (Regiono įstatymas Nr. 14) 3 straipsnio 7 dalyje reikalaujama, kad visos regiono administracijos naudotų centralizuotus pirkimo būdus, tarp jų pirkimą per regiono centrinės perkančiąsias organizacijas.
- 17 2011 m. gruodžio 6 d. Regiono tarybos sprendime Nr. 2633 pakartota ASST pareiga prisijungti prie grupinių užsakymų ir pirkimą vykdyti per centrinės perkančiąsias organizacijas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 18 Ginčas pagrindinėje byloje kilo dėl 2015 m. gruodžio 30 d. *ASST Valcamonica* generalinio direktoriaus priimto Dekreto Nr. 1158/2015, kuriuo nuspręsta prisijungti, nerengiant viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros, prie pradinės sutarties, sudarytos 2016 m. vasario 1 d.–2021 m. vasario 15 d. laikotarpiui.
- 19 Tuo tikslu *ASST Valcamonica* generalinis direktorius paprašė išplėsti viešojo pirkimo sutarties, kurią iš pradžių 2011 m. lapkričio 4 d. Gardos ežero regiono *ASST* generalinio direktoriaus priimtu Dekretu Nr. 828/2011 (toliau – Dekretas Nr. 828/2011) nuspręsta sudaryti su *ATE Markas*, taikymą.
- 20 Minėtu dekretu *ATE Markas* patikėta teikti valymo, atliekų surinkimo ir šalinimo paslaugas 108 mėnesių laikotarpiu, t. y. devynerius metus (nuo 2012 m. vasario 16 d. iki 2021 m. vasario 15 d.). Su šiuo viešuoju pirkimu susijusių specifikacijų 5 punkte buvo numatyta išlyga dėl „sutarties taikymo išplėtimo“ (toliau – išlyga dėl išplėtimo), kuri suteikė teisę šioje išlygoje nurodytai vienai ar daugiau institucijų prašyti subjekto, su kuriuo sudaryta viešojo pirkimo sutartis, išplėsti šios sutarties taikymą jų naudai „tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios taikytos sudarant atitinkamą viešojo pirkimo sutartį“. Šioje išlygoje, kurioje, be kita ko, buvo paminėta *ASST Valcamonica*, buvo nurodyta, kad subjektas, su kuriuo sudaryta viešojo pirkimo sutartis, nebuvo įpareigotas patenkinti prašymo dėl taikymo išplėtimo. Be to, remiantis šia išlyga, susiklosto „autonomiški sutartiniai santykiai“, apimantys likusią laikotarpio, numatyto pradinėje sutartyje, dalį.
- 21 *Coopservice*, kuri iki tol užtikrino *ASST Valcamonica* patalpų valymą, ir AGCM kiekviena atskirai pateikė skundus *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas, Italija) ir prašė, be kita ko, panaikinti Dekretą Nr. 1158/2015, Dekretą Nr. 828/2011 ir išplėtimo išlygą, motyvuodamos tuo, kad šie aktai leidžia sudaryti naują paslaugų teikimo sutartį, pažeidžiant nacionalinės ir Europos konkurencijos teisės normas, visų pirma pareigą organizuoti konkursą.
- 22 2016 m. lapkričio 7 d. sprendimu *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas) atmetė abu šiuos skundus motyvuodamas tuo, kad preliminarųjų susitarimų gali sudaryti konkretus ūkio subjektas ir viena perkančioji organizacija, veikianti savo pačios vardu, taip pat kitų perkančiųjų organizacijų, kurios, nors ir paminėtos susitarime, tiesiogiai nėra jo šalys, vardu. Be to, nebūtina, kad preliminarajame susitarime nuo pat pradžių aiškiai būtų nurodyta paslaugų, kurių galės reikalauti perkančiosios organizacijos, galinčios remtis išplėtimo išlyga, apimtis, nes ji gali būti numatyta netiesiogiai, remiantis jų įprastais poreikiais.
- 23 *Coopservice* ir AGCM ši sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba, Italija).
- 24 Šiame teisme *Markas*, įstojusi į bylą palaikyti *ASST Valcamonica* reikalavimų, tvirtina, kad jos prisijungimas prie pradinės sutarties atitiko Direktyvos 2014/24 33 straipsnį, ir prašo kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl šios nuostatos išaiškinimo.
- 25 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro tris išvadas.
- 26 Pirma, jis mano, kad pagrindinėje byloje Direktyvos 2004/18 32 straipsnis taikomas. Vis dėlto, konstatavęs, kad, pirma, ši direktyva nuo 2016 m. balandžio 18 d. panaikinta Direktyva 2014/24 ir, antra, pastarosios direktyvos nuostatos, svarbios siekiant išspręsti ginčą pagrindinėje byloje, yra identiškos Direktyvos 2004/18 nuostatoms, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog svarbu, kad būtų bendrai išaiškintos direktyvos 2004/18 ir 2014/24.

- 27 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės mano, kad teisinga pradinę sutartį kvalifikuoti kaip „preliminarųjį susitarimą“, kaip jis suprantamas pagal direktyvas 2004/18 ir 2014/24.
- 28 Trečia, jis mano, kad „preliminariajam susitarimui“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalį ir 32 straipsnį, būdingi du požymiai. Pirma, varžymasis turi vykti, kol dar vyksta konkurso laimėtojo nustatymo procesas, ir jis nebėra būtinas kiekvieną kartą sudarant preliminarųjį susitarimą įgyvendinančias sutartis su ūkio subjektu, atrinktu pasibaigus viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrai, lėmusiai šio preliminarinio susitarimo sudarymą (toliau – paskesnės sutartys). Antra, atsižvelgiant į Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalyje esantį žodžių junginį „atitinkamais atvejais“, preliminarajame susitarime nebūtina nurodyti kiekius, kuriems jis bus taikomas.
- 29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, nors *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas) poziciją galima būtų pateisinti atsižvelgiant į Italijos teisės aktų leidėjo palankiai vertinamą tikslą skatinti centralizuotų viešųjų pirkimų procedūras, tokia pozicija neatitinka Sąjungos teisės. Be to, tas teismas konstatuoja, kad nėra Teisingumo Teismo jurisprudencijos, kurioje būtų nagrinėjamas šis aspektas.
- 30 Šiuo klausimu *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) mano, kad *Tribunale amministrativo regionale della Lombardia* (Lombardijos regiono administracinis teismas) pateiktas žodžių junginio „atitinkamais atvejais“ išaiškinimas yra pernelyg platus. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad išlyga dėl išplėtimo turėtų apimti du aspektus. Kalbant apie subjektyvų aspektą, joje turėtų būti nurodytos perkančiosios organizacijos, kurios gali ją remtis, o kiek tai susiję su objektyviu aspektu – turėtų būti numatyta galimo išplėtimo ekonominė vertė, įskaitant maksimalią sumą, kaip jis tai konstatavo keliuose savo sprendimuose. Aiškinant priešingai būtų įteisinta neribota galimybė sudaryti sutartis tiesiogiai, o tai pažeistų pagrindinius Sąjungos teisės principus, pagal kuriuos viešieji pirkimai vykdomi taikant viešas sutarčių sudarymo procedūras, ir dėl to kiltų pavojus konkurencijai.
- 31 Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas yra linkęs šį žodžių junginį aiškinti siaurai, t. y. kad preliminarajame susitarime „atitinkamais atvejais“ nustatoma paslaugų, kurioms jis bus taikomas, apimtis. Ši konkreti informacija galėtų būti nenurodoma, tik kai pačios paslaugos apibrėžtos aiškiai ir vienareikšmiškai arba jas galima taip nustatyti, atsižvelgiant į faktinę arba teisinę situaciją, apie kurią žino atitinkamo preliminarinio susitarimo šalys, net jei šios šiame susitarime jos nenurodė.
- 32 Atsakydamas į prašymą pateikti paaiškinimus, kurį vadovaudamasis Procedūros reglamento 101 straipsniu pateikė Teisingumo Teismas tam, kad sužinotų priežastis, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmosios perkančiosios organizacijos ir *ATE Markas* sudarytą sutartį kvalifikavo kaip preliminarųjį susitarimą, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalį ir 32 straipsnį, nors ši viešojo pirkimo sutartis buvo sudaryta 9 metams, pastarasis teismas 2018 m. vasario 20 d. nutartyje paaiškino, kad jis, kaip administracinis teismas, buvo įpareigotas laikytis dispozityvumo principo ir kad iniciatyvos gali imtis, tik kai administraciniame akte yra labai didelių trūkumų, dėl kurių jis gali būti panaikintas. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, „reikia <...> akivaizdžiai atmesti galimybę, kad trukmė, ilgesnė už įstatyme numatytą maksimalią trukmę, yra toks didelis trūkumas, kad jis pateisina priemonės negaliojimą, kurį teismas teoriškai galėtų nurodyti savo iniciatyva“. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad atsižvelgiant į ypatingą pradinės sutarties tikslą, t. y. užtikrinti gerą kelių ligoninių veikimą, jai galėtų būti taikoma Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies ketvirtoje pastraipoje numatyta nukrypti leidžianti nuostata.

33 Būtent šiomis aplinkybėmis *Consiglio di Stato* (Valstybės Taryba) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 2004/18 [1] straipsnio 5 dalį ir 32 straipsnį ir Direktyvos 2014/24, kuria panaikinta Direktyva 2004/18, 33 straipsnį galima aiškinti taip, kad pagal juos leidžiama sudaryti preliminarąją sutartį, pagal kurią:

- perkančioji organizacija veikia savo ir kitų konkrečiai nurodytų perkančiųjų organizacijų vardu, tačiau šios tiesiogiai nedalyvauja pasirašant tą sutartį,
- paslaugų apimtis, kurios preliminariosios sutarties nepasirašiusios perkančiosios organizacijos galės reikalauti, sudariusios paskesnes sutartis, numatytas toje pačioje preliminariojoje sutartyje, nėra nustatyta?

2. Jei Teisingumo Teismas į pirmąjį klausimą turėtų atsakyti neigiamai, ar Direktyvos 2004/18 [1] straipsnio 5 dalį ir 32 straipsnį ir Direktyvos 2014/24 <...> 33 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal juos leidžiama sudaryti preliminarąją sutartį, pagal kurią:

- perkančioji organizacija veikia savo ir kitų konkrečiai nurodytų perkančiųjų organizacijų vardu, tačiau šios tiesiogiai nedalyvauja pasirašant tą sutartį,
- paslaugų apimtis, kurios preliminariosios sutarties nepasirašiusios perkančiosios organizacijos galės reikalauti, sudariusios paskesnes sutartis, numatytas toje pačioje preliminariojoje sutartyje, nustatoma remiantis įprastais tų perkančiųjų organizacijų poreikiais?“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinum

34 Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, šį prašymą pateikusių teismo argumentavimas grindžiamas prielaida, kad pradinė sutartis kvalifikuotina kaip „preliminarusis susitarimas“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalį ir 32 straipsnį.

35 Vis dėlto *Coopservice* ir Europos Komisija abejoja šios prielaidos pagrįstumu. Jos teigia, kad pradine sutartimi pažeidžiama Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies ketvirta pastraipa, pagal kurią preliminarinio susitarimo trukmė negali būti ilgesnė nei ketveri metai, išskyrus „tinkamai pagrįstus atvejus, ypač pateisinant tai preliminarinio susitarimo dalyku“. Tačiau nebuvo pateiktas jos paaiškinimas, kuriuo būtų galima pateisinti ketverių metų termino nepaisymą. Tuo remiantis darytina išvada, kad ši sutartis negali būti kvalifikuojama kaip „preliminarusis susitarimas“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvą 2004/18, vadinasi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikėtų pripažinti nepriimtiniu.

36 Iš tikrųjų, nepaaiškinęs, kodėl pradinei sutarčiai, kuri buvo sudaryta devyneriems metams, galėtų būti taikoma Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies ketvirtoje pastraipoje numatyta nukrypti leidžianti nuostata, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų faktinių ir teisinių aplinkybių, nepaaiškino šiuos klausimus pagrindžiančių faktinių prielaidų ir dėl to nepaisė Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnio reikalavimų.

37 Šiuo klausimu reikia priminti, kad iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog, Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant pagal SESV 267 straipsnį, poreikis pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris galėtų būti naudingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, reiškia, kad minėtas teismas turi nurodyti pateikiamo klausimo faktines aplinkybes ir pagrindines teisės nuostatas arba bent paaiškinti šį klausimą pagrindžiančias faktines prielaidas. Iš tiesų Teisingumo Teismas gali priimti sprendimą dėl Sąjungos teisės akto išaiškinimo tik

remdamasis nacionalinio teismo nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis (šiuo klausimu dėl įsisteigimo laisvės žr. neseniai priimtos 2018 m. gegužės 31 d. Nutarties *Bán*, C-24/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:376, 14 punktą ir joje nurodytą jurisprudenciją).

- 38 Taigi, pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje numatytas procesas yra Teisingumo Teismo ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo priemonė, suteikianti Teisingumo Teismui galimybę pateikti nacionaliniams teismams Sąjungos teisės išaiškinimą, būtiną priimti sprendimams šių teismų nagrinėjamosiose bylose (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1992 m. liepos 16 d. Sprendimo *Meilicke*, C-83/91, EU:C:1992:332, 22 punktą ir 2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimo *Global Starnet*, C-322/16, EU:C:2017:985, 24 punktą).
- 39 Vykstant šiam bendradarbiavimui, klausimams dėl Sąjungos teisės taikoma svarbos prezumpcija, todėl Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prašymo tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba jeigu Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes, būtinas tam, kad naudingai atsakytų į jam pateiktus klausimus (šiuo klausimu žr. 2006 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Cipolla ir kt.*, C-94/04 ir C-202/04, EU:C:2006:758, 25 punktą ir 2017 m. gegužės 11 d. Sprendimo *Archus ir Gama*, C-131/16, EU:C:2017:358, 42 punktą).
- 40 Be to, pagal Sąjungos teisę nereikalaujama, kad nacionaliniai teismai savo iniciatyva iškeltų klausimą, susijusį su Sąjungos teisės nuostatų pažeidimu, jeigu tą klausimą jie privalėtų nagrinėti aktyviai, nesilaikydami ginčo ribų, kurias apibrėžė pačios šalys, ir remdamiesi kitais faktais ir aplinkybėmis nei tie, kuriais tas nuostatas taikyti suinteresuota šalis grindžia savo ieškinį (šiuo klausimu žr. 1995 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *van Schijndel ir van Veen*, C-430/93 ir C-431/93, EU:C:1995:441, 21 ir 22 punktus).
- 41 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar, kaip savo išvados 77 punkte pažymėjo generalinis advokatas, jis negali įvertinti pradinėje sutartyje numatytos trukmės atitikties Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies ketvirtai pastraipai tiek, kiek pagrindinės bylos šalys, atrodo, rėmėsi 6 punkto c papunkčiu „Viešojo paslaugų pirkimo sutartys“, esančiu šios direktyvos VII A priedo dalyje „Skelbimai dėl sutarčių“. Toje nuostatoje prie informacijos, kuri turi būti įtraukta į skelbimus apie viešojo paslaugų pirkimo sutartis, priskiriama numatoma bendra paslaugų vertė per visą preliminarinio susitarimo galiojimo laikotarpį.
- 42 Be to, visiškai neįrodyta, kad viešojo pirkimo sutartis, kaip antai pradinė sutartis, negali būti kvalifikuojama kaip „preliminarusis susitarimas“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalį ir 32 straipsnio 2 dalies ketvirtą pastraipą, vien dėl to, kad nustatyta, jog ji sudaryta ilgesniam kaip ketverių metų laikotarpiui, ir kad perkančioji organizacija tinkamai nepagrindė, kodėl ši trukmė viršyta. Iš tikrųjų tokioje situacijoje, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, negalima atmesti galimybės, kad tokia kaip pradinė sutartis yra galiojantis preliminarusis susitarimas, kaip jis suprantamas pagal pastarąją nuostatą, pirmaisiais ketveriais jo taikymo metais ir kad jis tampa negaliojantis pasibaigus šiam laikotarpiui.
- 43 Todėl reikia pripažinti, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl prejudicinių klausimų

- 44 Teisingumo Teismui pateiktuose klausimuose prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi tiek Direktyva 2004/18, tiek Direktyva 2014/24.

- 45 Šiuo klausimu visų pirma reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją iš esmės taikytina direktyva, galiojanti tuo momentu, kai perkančioji organizacija pasirenka procedūrą, kurią taikys, ir galutinai išsprendžia klausimą, ar privaloma iš anksto skelbti konkursą sudaryti viešojo pirkimo sutartį. Tačiau direktyvos, kurios perkėlimo terminas pasibaigė po šio momento, nuostatos netaikytinos (šiuo klausimu žr. 2014 m. liepos 10 d. Sprendimo *Impresa Pizzarotti*, C-213/13, EU:C:2014:2067, 31 punktą ir 2016 m. balandžio 7 d. Sprendimo *Partner Apelski Dariusz*, C-324/14, EU:C:2016:214, 83 punktą).
- 46 Pagrindinėje byloje pradinė sutartis įforminta Dekretu Nr. 828/2011, priimtu 2011 m. lapkričio 4 d., o Direktyva 2014/24 panaikinta Direktyva 2004/18 tik nuo 2016 m. balandžio 18 d.
- 47 Vadinasi, klostantis pagrindinės bylos aplinkybėms Direktyva 2004/18 dar buvo taikoma, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia aiškinti kaip pateiktą siekiant šios direktyvos, o ne Direktyvos 2014/24 išaiškinimo (pagal analogiją žr. 2016 m. lapkričio 10 d. Nutarties *Spinosa Costruzioni Generali ir Melfi*, C-162/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2016:870, 21 punktą).
- 48 Taigi, matyti, kad savo dviem klausimais, nagrinėtinais kartu, prašymą priimt prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalis ir 32 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad pagal juos leidžiama sudaryti preliminarįją sutartį, pirma, pagal kurią perkančioji organizacija veikia savo ir kitų konkrečiai nurodytų perkančiųjų organizacijų, kurios vis dėlto tiesiogiai nėra šios sutarties šalys, vardu ir, antra, kuriame nenustatyta paslaugų apimtis, kurios galės reikalauti šios sutarties nepasirašiusios perkančiosios organizacijos sudarydamos šioje sutartyje numatytas paskesnes sutartis, arba ji nustatyta remiantis įprastais jų poreikiais.
- Dėl perkančiosios organizacijos teisės veikti savo ir kitų aiškiai nurodytų perkančiųjų organizacijų, kurios vis dėlto tiesiogiai nėra preliminariosios sutarties šalys, vardu***
- 49 Pagal Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą sutartys pagal preliminarųjį susitarimą sudaromos laikantis procedūrų, taikomų tik perkančiosioms organizacijoms ir ūkio subjektams, kurie nuo pat pradžių buvo šio preliminarinio susitarimo šalys.
- 50 Kadangi vien šios nuostatos formuluotė nepadeda nustatyti, ar reikalavimas nuo pat pradžių būti preliminarinio susitarimo šalimi taikomas ir perkančiosioms organizacijoms, ir ūkio subjektams, ar tik jiems, reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (šiuo klausimu žr. 1983 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Merck*, 292/82, EU:C:1983:335, 12 punktą).
- 51 Šiuo klausimu pirmiausia reikia pažymėti, kad Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 4 dalies antroje pastraipoje, siejamoje su šios direktyvos 11 konstatuojamąja dalimi, numatyta, kad tuo atveju, jei preliminarusis susitarimas sudarytas su keliais konkurso laimėtojais, paskesnės sutartys sudaromos iš naujo skelbiant konkursą preliminarinio susitarimo šalims dėl nenustatytų sąlygų. Be to, 18 punkte, esančiame šios direktyvos VII A priedo dalyje „Skelbimai dėl sutarčių“, reikalaujama, kad perkančioji organizacija, kuri nuo pat pradžių yra preliminarinio susitarimo šalis, nurodytų, „jei reikia, didžiausi[ą] leistin[ą] ūkio subjektų – susitarimo dalyvių – skaiči[ų] <...>“.
- 52 Iš šių nuostatų matyti, kad reikalavimas nuo pat pradžių būti preliminarinio susitarimo šalimi taikomas tik ūkio subjektams, nes neįmanoma, kad varžytųsi perkančiosios organizacijos.
- 53 Toks aiškinimas taip pat padeda užtikrinti Direktyvos 2004/18, kurios tikslas, *inter alia*, yra didinti viešųjų pirkimų veiksmingumą skatinant, sudarant preliminaruosius susitarimus, bendrai vykdyti viešuosius pirkimus, kad būtų pasiekta masto ekonomija, 1 straipsnio 5 dalies ir 32 straipsnio veiksmingumą.

- 54 Be to, ši aiškinimą patvirtina, kaip savo išvados 62 punkte pažymėjo generalinis advokatas, Direktyvos 2014/24 32 straipsnio 2 dalies antros pastraipos formuluotė, pagal kurią sutartys pagal preliminarųjį susitarimą sudaromos laikantis procedūrų, kurios gali būti taikomos tik toms perkančiosioms organizacijoms, kurios yra aiškiai nurodytos šiuo tikslu kvietime dalyvauti konkurse arba kvietime patvirtinti susidomėjimą, ir tiems ekonominės veiklos vykdytojams, kurie yra sudaryto preliminarinio susitarimo šalys.
- 55 Iš to, kas išdėstyta, išplaukia, kad Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies antra pastraipa siekiama leisti perkančiajai organizacijai suteikti kitoms perkančiosioms organizacijoms galimybę pasinaudoti preliminariniu susitarimu, tik jeigu ji ketina sudaryti sutartį su ūkio subjektais, kurie nuo pat pradžių yra šio susitarimo šalys.
- 56 Vadinas, Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nereikalaujama, kad „antraeilė“ perkančioji organizacija, kaip antai *ASST Valcamonica* pagrindinėje byloje, būtų pasirašiusi preliminarųjį susitarimą, kad galėtų sudaryti paskesnę viešojo pirkimo sutartį. Pakanka, kad tokia perkančioji organizacija būtų potenciali naudos iš šio preliminarinio susitarimo gavėja nuo jo sudarymo momento, nes buvo aiškiai nurodyta viešojo pirkimo dokumentuose įtraukiant aiškią nuorodą, kuria apie šią galimybę informuojama tiek „antraeilė“ perkančioji organizacija, tiek bet kuris suinteresuotasis ūkio subjektas. Ši nuoroda gali būti pateikiama tiek pačiame preliminarajame susitarime, tiek kitame dokumente, kaip antai specifikacijose esančioje išlygoje dėl išplėtimo, jeigu paisoma viešumo ir teisinio saugumo, taigi ir skaidrumo reikalavimų.

Dėl perkančiųjų organizacijų, kurios nėra preliminariosios sutarties šalys, teisės nenustatyti paslaugų apimtys, kurios galės būti reikalaujama, kai jos sudarys paskesnes viešojo pirkimo sutartis, arba ją nustatyti remiantis savo įprastais poreikiais

- 57 Iš Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalies matyti, kad preliminarinio susitarimo tikslas yra nustatyti sąlygas, taikomas sutartims, kurios bus sudarytos per tam tikrą nurodytą laikotarpį, visų pirma kainą ir atitinkamais atvejais numatomus kiekius.
- 58 Be abejo, iš žodžių junginio „atitinkamais atvejais“ būtų galima daryti išvadą, kad paslaugų apimtys nurodymas preliminarajame susitarime yra neprivalomas.
- 59 Vis dėlto tokiame aiškinime negalima pritarti.
- 60 Pirma, iš kai kurių kitų Direktyvos 2004/18 nuostatų matyti, kad preliminarajame susitarime nuo pat pradžių turi būti nustatyta maksimali prekių ar paslaugų, dėl kurių bus galima sudaryti paskesnes sutartis, apimtis. Konkrečiai šios direktyvos 9 straipsnio, kuriame nurodomi preliminarinių susitarimų numatomos vertės apskaičiavimo metodai, 9 dalyje nustatyta, kad turi būti atsižvelgiama į didžiausią numatomą visų per visą preliminarinio susitarimo galiojimo laiką numatytų sutarčių vertę be PVM. Direktyvos 2004/18 VII A priedo dalyje „Skelbimai dėl sutarčių“ esančiame 6 punkto c papunktyje „Viešojo paslaugų pirkimo sutartys“ taip pat reikalaujama, kad skelbime apie tokį susitarimą būtų nurodyta numatoma bendra paslaugų vertė visu preliminarinio susitarimo galiojimo laikotarpiu ir, jei įmanoma, sutarčių, kurias numatoma sudaryti, vertė ir skaičius. Kaip iš esmės tvirtina Komisija ir kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 78 punkte, nors perkančioji organizacija, kuri nuo pat pradžių yra preliminarinio susitarimo šalis, turi tik pareigą imtis tinkamų priemonių, kai reikia nurodyti sutarčių, kurias numatoma sudaryti, vertę ir skaičių, ji vis dėlto privalo nurodyti bendrą apimtį, dėl kurios bus galima sudaryti paskesnes viešojo pirkimo sutartis.
- 61 Antra, kaip matyti iš Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 3 dalies teksto, jei preliminarusis susitarimas sudarytas su vienu ūkio subjektu, sutartys, kurios grindžiamos tokiu susitarimu, sudaromos remiantis jame nustatytomis sąlygomis. Tuo remiantis darytina išvada, kad perkančioji organizacija, kuri nuo pat

pradžių yra preliminarinio susitarimo šalis, savo pačios ir kitų potencialių perkančiųjų organizacijų, kurios aiškiai nurodytos tame susitarime, vardu gali prisiimti įsipareigojimus tik paisydama tam tikros apimties ribos, o kai ši riba pasiekama, šis susitarimas nebegalioja.

- 62 Trečia, toks aiškinimas užtikrina, kad bus laikomasi pagrindinių viešojo pirkimo sutarčių sudarymo principų, taikomų sudarant preliminarųjį susitarimą pagal Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą. Iš tikrųjų preliminarusis susitarimas apskritai patenka į viešojo pirkimo sąvoką, nes sujungia įvairias konkrečias sutartis, kurioms jis taikomas (šiuo klausimu žr. 1995 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Komisija / Graikija*, C-79/94, EU:C:1995:120, 15 punktą; 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-119/06, nepaskelbtas Rink., EU:C:2007:729, 43 punktą ir 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Azienda sanitaria locale n. 5 «Spezzino» ir kt.*, C-113/13, EU:C:2014:2440, 36 punktą).
- 63 Pagal vienodo požiūrio į ūkio subjektus ir jų nediskriminavimo principus, taip pat pagal iš jų kylančią skaidrumo principą (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *UNIS ir Beaudout Père et Fils*, C-25/14 ir C-26/14, EU:C:2015:821, 38 punktą) reikalaujama, kad visos sutarties sudarymo procedūros sąlygos ir taisyklės skelbime apie pirkimą ar specifikacijose būtų suformuluotos aiškiai, tiksliai ir nedviprasmiškai, kad leistų visiems deramai informuotiems ir rūpestingiems dalyviams suprasti jų tikslų reikšmę ir juos aiškinti vienodai, o perkančiajai organizacijai – veiksmingai patikrinti, ar dalyvių pasiūlymai atitinka konkrečiam pirkimui taikomus kriterijus (šiuo klausimu žr. 2017 m. liepos 13 d. Sprendimo *Ingsteel ir Metrostav*, C-76/16, EU:C:2017:549, 34 punktą).
- 64 Iš tiesų, skaidrumo ir vienodo požiūrio į ūkio subjektus, suinteresuotus sudaryti preliminarųjį susitarimą, principai, įtvirtinti, be kita ko, Direktyvos 2004/18 2 straipsnyje, būtų pažeisti, jeigu perkančioji organizacija, kuri nuo pat pradžių yra preliminarinio susitarimo šalis, nenurodytų bendros apimties, dėl kurios sudarytas šis susitarimas.
- 65 Labai svarbu, kad būtų paisoma skaidrumo pareigos, nes, jeigu būtų sudaroma paskesnė viešojo pirkimo sutartis, perkančiosios organizacijos pagal Direktyvos 2004/18 35 straipsnio 4 dalies antrą pastraipą neturi pareigos siųsti pranešimo apie kiekvienos tokiu preliminariniu susitarimu grindžiamos sutarties sudarymo rezultatus.
- 66 Be to, jei perkančioji organizacija, kuri nuo pat pradžių yra preliminarinio susitarimo šalis, neturėtų pareigos iš pradžių nurodyti maksimalios tiekinių prekių ir teiktinų paslaugų, kurioms taikomas šis susitarimas, didžiausios apimties ir vertės, ji sudarant galėtų būti dirbtinai suskaidyta rinka taip, kad būtų neviršijamos Direktyvoje 2004/18 nustatytos ribos, o tai draudžiama pagal Direktyvos 9 straipsnio 3 dalį.
- 67 Be to, net darant prielaidą, kad rėmimasis perkančiųjų organizacijų, aiškiai įvardytų preliminariniame susitarime, įprastais poreikiais nacionaliniams ūkio subjektams bus pakankamai aiškus, negalima manyti, kad tas rėmimasis bus aiškus ir kitoje valstybėje narėje įsisteigusiam ūkio subjektui.
- 68 Galiausiai, jeigu šiuos įprastus poreikius sudarančių paslaugų apimtis yra visiems žinoma, neturėtų kilti jokių sunkumų preliminariniame susitarime arba kitame viešai paskelbtame dokumente, pavyzdžiui, specifikacijose, tą apimtį nurodyti ir kartu užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi skaidrumo ir vienodo požiūrio principų.
- 69 Ketvirta, reikalavimu, kad perkančioji organizacija, kuri nuo pat pradžių yra preliminarinio susitarimo šalis, preliminariniame susitarime nurodytų prekių ir paslaugų, dėl kurių sudaromas šis susitarimas, apimtį ir vertę, sukonkretintas Direktyvos 2004/18 32 straipsnio 2 dalies penktoje pastraipoje įtvirtintas draudimas naudoti preliminaruosius susitarimus nesąžiningai ar siekiant užkirsti kelią konkurencijai, ją apriboti ar iškraipyti.

70 Taigi į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 2004/18 1 straipsnio 5 dalis ir 32 straipsnio 2 dalies ketvirta pastraipa turi būti aiškinamos taip:

- perkančioji institucija gali veikti savo ir kitų aiškiai nurodytų perkančiųjų organizacijų, kurios tiesiogiai nėra preliminariosios sutarties šalys, vardu, jeigu paisoma viešumo, teisinio saugumo, taigi ir skaidrumo reikalavimų, ir
- draudžiama, kad perkančiosios organizacijos, kurios nėra šios preliminariosios sutarties šalys, nenustatytų paslaugų apimties, kurios galės būti reikalaujama, kai jos sudarys šią sutartį įgyvendinančias sutartis, arba ją nustatytų remdamosi savo įprastais poreikiais, nes, jei jos taip darytų, būtų pažeisti skaidrumo ir vienodo požiūrio į ūkio subjektus, suinteresuotus sudaryti šią preliminarąją sutartį, principai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

71 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo 1 straipsnio 5 dalis ir 32 straipsnio 2 dalies ketvirta pastraipa turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas:

- perkančioji institucija gali veikti savo ir kitų aiškiai nurodytų perkančiųjų organizacijų, kurios tiesiogiai nėra preliminariosios sutarties šalys, vardu, jeigu paisoma viešumo, teisinio saugumo, taigi ir skaidrumo reikalavimų, ir
- draudžiama, kad perkančiosios organizacijos, kurios nėra šios preliminariosios sutarties šalys, nenustatytų paslaugų apimties, kurios galės būti reikalaujama, kai jos sudarys šią sutartį įgyvendinančias sutartis, arba ją nustatytų remdamosi savo įprastais poreikiais, nes, jei jos taip darytų, būtų pažeisti skaidrumo ir vienodo požiūrio į ūkio subjektus, suinteresuotus sudaryti šią preliminarąją sutartį, principai.

Parašai.